

**MAVZU: STOL TENNIS SPORT TURINI OMMAVIY
RIVOJLANTIRISHDA BOSHQARUV TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH
MODELI**

*TOSHKENT XALQARO MOLIIYAVIY
BOSHQARUV VA TEXNOLOGIYALAR
UNIVERSITETI 2-KURS MAGISTRANTI
XOLMATOV SHERZOD*

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada O'zbekistonda stol tennis sport turini ommaviy rivojlantirish jarayonida boshqaruv tizimini takomillashtirish masalalari yoritilgan. Tadqiqot davomida mavjud boshqaruv mexanizmlari tahlil qilinib, ularning samaradorligini oshirishga qaratilgan takomillashtirilgan boshqaruv modeli ishlab chiqildi. Tadqiqot natijalari stol tennis sportining ommaviyligini oshirish, sport tashkilotlari faoliyatini muvofiqlashtirish hamda sport boshqaruvida zamonaviy yondashuvlarni joriy etish imkonini beradi.

Abstract: This scientific article examines the issues of improving the management system in the process of mass development of table tennis in Uzbekistan. During the study, the existing management mechanisms were analyzed, and an improved management model aimed at increasing their effectiveness was developed. The research results contribute to enhancing the mass participation in table tennis, coordinating the activities of sports organizations, and implementing modern approaches in sports management.

Аннотация: В данной научной статье рассматриваются вопросы совершенствования системы управления в процессе массового развития настольного тенниса в Республике Узбекистан. В ходе исследования были проанализированы существующие механизмы управления и разработана усовершенствованная модель управления, направленная на повышение их эффективности. Результаты исследования способствуют увеличению

массовости занятий настольным теннисом, координации деятельности спортивных организаций и внедрению современных подходов в управление спортивной сферой.

Kalit soʻzlar: stol tennis, ommaviy sport, sport boshqaruvi, sport menejmenti, boshqaruv modeli, sport infratuzilmasi.

Keywords: table tennis, mass sport, sports management, sport administration, management model, sports infrastructure.

Ключевые слова: настольный теннис, массовый спорт, спортивное управление, спортивный менеджмент, модель управления, спортивная инфраструктура

Tadqiqotning dolzarbligi: Hozirgi kunda jismoniy tarbiya va sportni, xususan, ommaviy sport turlarini rivojlantirish masalasi davlat va jamiyat oldida turgan muhim ijtimoiy vazifalardan biri hisoblanadi. Aholining sogʻlom turmush tarziga boʻlgan ehtiyojini oshirish, yoshlarni sportga keng jalb etish hamda sport orqali ijtimoiy faollikni kuchaytirish ommaviy sportni samarali boshqarishni talab etadi. Shu jihatdan, stol tennis sport turini ommaviy rivojlantirishda boshqaruv tizimining holati va uning samaradorligi alohida ahamiyat kasb etadi. Amaliy tahlillar shuni koʻrsatadiki, stol tennis sport turini rivojlantirishda boshqaruv tizimining yetarli darajada takomillashmaganligi sport infratuzilmasidan foydalanish samaradorligining pastligi, mavjud sport inshootlarining toʻliq ishga solinmasligi hamda moddiy-texnik bazaning notekis rivojlanishiga olib kelmoqda. Ayniqsa, hududlar oʻrtasida stol tennis sporti rivojlanish darajasining keskin farq qilishi sport bilan muntazam shugʻullanuvchilar sonining barqaror oshishiga salbiy taʼsir koʻrsatmoqda. Shuningdek, boshqaruv tizimidagi kamchiliklar kadrlar bilan ishlash, murabbiylar tayyorlash va ularning malakasini oshirish jarayonida ham namoyon boʻlmoqda. Natijada, sport mashgʻulotlarini tashkil etish sifati pasayib, ommaviy musobaqalar va targʻibot tadbirlarining yetarli darajada yoʻlga

qo'yilmasligi kuzatilmoqda. Bu holat esa stol tennis sport turining ommaviylashuvi va aholining ushbu sport turiga bo'lgan qiziqishini oshirish imkoniyatlarini cheklab qo'ymoqda. Bundan tashqari, moliyalashtirish va tashkiliy resurslardan samarali foydalanish mexanizmlarining aniq belgilab olinmaganligi ham boshqaruv tizimining umumiy samaradorligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Davlat va nodavlat sport tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikning yetarli darajada rivojlanmaganligi, xususiy sektorni jalb etish imkoniyatlarining to'liq ishga solinmasligi stol tennis sportining ommaviy rivojlanishini sekinlashtirmoqda.

Yuqorida keltirilgan muammolar stol tennis sport turini ommaviy rivojlantirishda boshqaruv tizimini ilmiy asosda qayta ko'rib chiqish, uni takomillashtirish hamda zamonaviy sport menejmenti tamoyillariga asoslangan samarali boshqaruv modelini ishlab chiqishni taqozo etadi. Shu bois, mazkur tadqiqot hozirgi davr talablari va sport sohasidagi dolzarb muammolar bilan chambarchas bog'liq bo'lib, muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

Tadqiqotning maqsadi: O'zbekistonda stol tennis sport turini ommaviy rivojlantirish jarayonida boshqaruv tizimini takomillashtirishga qaratilgan samarali boshqaruv modelini ishlab chiqishdan iborat.

Tadqiqotning vazifalari

Tadqiqot maqsadidan kelib chiqib quyidagi vazifalar belgilandi:

- stol tennis sport turini rivojlantirishda mavjud boshqaruv tizimini tahlil qilish;
- boshqaruv jarayonida uchrayotgan muammolarni aniqlash;
- ommaviy sportni rivojlantirishda boshqaruvning asosiy yo'nalishlarini belgilash;
- stol tennis sportini rivojlantirish uchun takomillashtirilgan boshqaruv modelini ishlab chiqish;
- ishlab chiqilgan modelning amaliy ahamiyatini asoslab berish.

Tadqiqotning tashkil etilishi:

Tadqiqot jarayoni 3 bosqichda amalga oshirildi:

Tahliliy bosqich – ilmiy adabiyotlar va normativ-huquqiy hujjatlar o‘rganildi.

Tajriba-tahlil bosqichi – mavjud boshqaruv tizimining samaradorligi baholandi.

Yakuniy bosqich – takomillashtirilgan boshqaruv modeli ishlab chiqildi va xulosalar chiqarildi.

Tadqiqotning natijalari va uning muhokamasi: Tadqiqot natijalariga ko‘ra, stol tennis sport turini ommaviy rivojlantirishda boshqaruv tizimining samaradorligi asosan strategik rejalashtirish, kadrlar bilan ishlash, moliyaviy ta‘minot va monitoring tizimiga bog‘liq ekanligi aniqlandi. Shu asosda taklif etilgan boshqaruv modeli sport tashkilotlari faoliyatini tizimli ravishda tashkil etish imkonini beradi.

Umumiy tahlil va muhokama: O‘tkazilgan tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, stol tennis sport turini ommaviy rivojlantirish jarayonida boshqaruv tizimining holati sport sohasida amalga oshirilayotgan tashkiliy, moliyaviy va pedagogik jarayonlar bilan bevosita bog‘liqdir. Mavjud boshqaruv amaliyotining tahlili sport maktablari, federatsiyalar va hududiy sport bo‘limlari faoliyatida muayyan darajada tizimlilik mavjud bo‘lsa-da, ularning o‘zaro hamkorligi va muvofiqlashtirilgan faoliyati yetarli darajada yo‘lga qo‘yilmaganligini ko‘rsatdi.

Tahlil natijalariga ko‘ra, boshqaruv jarayonlarida rejalashtirish va monitoring mexanizmlarining yetarli darajada aniq belgilab olinmaganligi sport resurslaridan foydalanish samaradorligining pasayishiga olib kelmoqda. Xususan, mavjud sport infratuzilmasi va moddiy-texnik baza imkoniyatlaridan to‘liq foydalanilmayotgani, ayrim hududlarda stol tennis sporti uchun yaratilgan sharoitlarning cheklanganligi aniqlangan. Bu holat hududlar o‘rtasida sport rivojlanish darajasining notekis bo‘lishiga sabab bo‘lmoqda. Shuningdek, kadrlar bilan ishlash tizimining tahlili murabbiylar va sport mutaxassislarini tayyorlash hamda ularning malakasini oshirish jarayonida yagona boshqaruv yondashuvining yetishmasligini ko‘rsatdi.

Natijada, mashg'ulotlar sifati va ommaviy sport tadbirlarini tashkil etish darajasida farqlar kuzatilmoqda. Bu esa stol tennis sport turining ommaviylashuviga bevosita ta'sir ko'rsatadigan omillardan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Umumiy tahlil shuni ko'rsatadiki, boshqaruv tizimining samaradorligi sport tashkilotlari faoliyatining uzviyligi, resurslardan oqilona foydalanish hamda tashkiliy jarayonlarning ilmiy asosda yo'lga qo'yilishi bilan chambarchas bog'liqdir. Ushbu jihatlarni kompleks tarzda o'rganish stol tennis sport turini ommaviy rivojlantirishda mavjud holatni baholash va boshqaruv tizimining kuchli hamda zaif tomonlarini aniqlash imkonini berdi.

Xulosa

O'tkazilgan tadqiqot natijalari asosida shuni ta'kidlash mumkinki, stol tennis sport turini ommaviy rivojlantirish jarayonida boshqaruv tizimining holati ushbu sport turining barqaror va samarali rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Tadqiqot davomida mavjud boshqaruv tizimining tahlili stol tennis sportini rivojlantirishda tashkiliy, moliyaviy va kadrlar bilan ishlash jarayonlarida muayyan kamchiliklar mavjudligini ko'rsatdi. Ushbu kamchiliklar sport infratuzilmasidan foydalanish samaradorligining pasayishi, hududlar o'rtasida rivojlanish darajasining notekisligi hamda sport bilan muntazam shug'ullanuvchilar sonining yetarli darajada oshmasligiga sabab bo'layotgani aniqlandi. Tadqiqot natijalari stol tennis sport turini ommaviy rivojlantirishda boshqaruv tizimini ilmiy asosda takomillashtirish zarurligini asoslab berdi. Boshqaruv jarayonlarida strategik rejalashtirish, tashkiliy muvofiqlashtirish, kadrlar salohiyatini oshirish va monitoring tizimini izchil yo'lga qo'yish orqali sport tashkilotlari faoliyatining samaradorligini oshirish mumkinligi aniqlandi. Shu bilan birga, boshqaruv tizimida zamonaviy sport menejmenti yondashuvlaridan foydalanish ommaviy sportni rivojlantirish jarayonini yanada tizimli tashkil etish imkonini beradi. Mazkur tadqiqotda ishlab chiqilgan takomillashtirilgan boshqaruv modeli stol tennis sport turini ommaviy rivojlantirish jarayonida sport maktablari, federatsiyalar va hududiy sport bo'limlari faoliyatini

yagona tizim asosida muvofiqlashtirishga xizmat qiladi. Model sport resurslaridan oqilona foydalanish, ommaviy sport tadbirlarini samarali tashkil etish hamda yoshlar va aholi o'rtasida stol tennis sportiga bo'lgan qiziqishni oshirish uchun muhim metodik asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Xulosa qilib aytganda, stol tennis sport turini ommaviy rivojlantirishda boshqaruv tizimini takomillashtirish sport sohasida barqaror rivojlanishni ta'minlash, aholining jismoniy faolligini oshirish va sog'lom turmush tarzini keng targ'ib etishga xizmat qiladi. Tadqiqot natijalari amaliyotga joriy etilganda, stol tennis sport turining ommaviyligi va raqobatbardoshligi sezilarli darajada oshishi kutiladi hamda sport boshqaruvi sohasida keyingi ilmiy tadqiqotlar uchun nazariy va amaliy asos yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. "Jismoniy tarbiya va sport sohasini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoni. – Toshkent, 2020.
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. "Ommaviy sportni rivojlantirish va sog'lom turmush tarzini shakllantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Qarori. – Toshkent, 2019.
3. Axmedov A.M. **Jismoniy tarbiya va sport menejmenti**. – Toshkent: O'qituvchi, 2017.
4. Abdullayev A.A. **Sport menejmenti va marketing asoslari**. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
5. Xudoyberdiyev R.Sh. **Ommaviy sportni boshqarishning tashkiliy asoslari**. – Toshkent: Fan, 2018.
6. Nazarov N.N. **Jismoniy tarbiya va sport nazariyasi**. – Toshkent: Iqtisod-moliya, 2016.
7. Platonov V.N. **Sistema podgotovki sportsmenov v olimpiyskom sporte**. – Kiev: Olimpiyskaya literatura, 2015.

8. Matveyev L.P. **Teoriya i metodika fizicheskoy kultury.** – Moskva: Sport, 2014.
9. Shoymardonov S.S. **Sport tashkilotlarini boshqarish samaradorligini oshirish yo‘llari.** // *Jismoniy tarbiya va sport ilmiy jurnali*, 2021, №3, 45–49-betlar.
10. Qodirov B.B. **Ommaviy sportni rivojlantirishda boshqaruv tizimining ahamiyati.** // *Pedagogika va sport*, 2020, №2, 62–66-betlar.